

sense excloure, però, *desenvolupar*: així Fabra tradueix amb «el desenvolupament de noves combinacions» l'anglès *development of new combinations* (Gram. Anglesa, p. 220). També, el trobem usat per Coromines en fraseologia tècnica (en les obres econòmiques, filosòfiques i fins polítiques, com *Cartes d'un visionari*). — 6 «Portelleta que obre i tanca el pas d'un fluid per un forat» (Fontserè, id.); *vàlvula d'expansió*, que hom proposa amb encert a «Serra d'Or» [1971] en lloc de l'incorrecte *v. d'escape*, o el lleig i equivoc *v. d'escapada*. — 7 Verdager havia escrit (per la «dansa de les esferes») «los satèl·lits llur valsar», en el *Somni de Sant Joan* (estr. 3, v. 4), però havent-li observat Balari que era «nom estrany al català», ho canvià en «llur dansar» (Epist. Verd. 1887, vi, 47).

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS: *voltre*, *volt*, *els volts de*, *pels volts de*, *volta a*, *b* i *c* (accs. explicades en el primer paràgraf dedicat a *volta* i distribuïdes en els 32 paràgrafs següents: les accs. (b) des del paràgraf 20, les accs. (c) des del paràgraf 29, i la pronúncia en el paràgraf 17.

Llevar *volta*, *donar v.*, *fer una v.*, *donar una v.*, *fer la volta a*, *tirar la volta de*, *navegar de volta i volta*, *de volta*, *de cop i volta*, *pany de cop i volta*, *tancar de cop i volta*, *fer-ho de volta*, *en volta de*, *volta volut*, *de volta volum*, *bolta*, *tota volta*, *tal' volta*, *a voltes*, *vouta*, *cosa de sota-les-voltes*, *volta grassa*, *contravolta*, *sobrevolta*, *sobrevolt*, *sotavolta*, *buta*, *embovedar*, *bóveda*, *revoltó*, *rivultó*, *voltam*, *voltat*, *voltó*, *voltonada*, *voltornet*, *revoltó* (vegeu supra), *revoltonada*, *revoltonar*, *voltar*, *voltar-se*, *voltar la memòria*, *voltant*, *els voltants*, *aquell voltant*, *del voltant*, *voltador*, *voltaire*, *voltari*, *voltera*, *La Boltera de Manero*, *volterella*, *voltereta*, *voltoi*, *volti*, *voltadits*, *voltejar*, *voltejador*, *volteig*, *voltejadura*, *voltejament*, *volt*, *voltaic*, *voltaisme*, *voltaïta*, *voltatge*, *voltàmetre*, *voltímetre*, *volt-amper*, *voluble*, *-blement*, *-bilitat*, *volible*, *voluta*, *volutes del tallamar*, *contravoluta*, *boludes negres*, *voluda*, *abaluda*, *voludar*, *voludar-se*, *baldar*, *+revolutra*, *boldroiar*, *volvi*, *revolvi*, *volum*, *b-*, *volumet*, *emboalum*, *-umar*, *desembelumar*, *desembolumar*, *embalum*, *embalumar*, *avolumar*, *borum*, *embarumar*, *embirombat*, *embirumbat*, *voluminós*, *volumetria*, *volumètric*, *circumvolució*, *convolut*, *convolvolucies*, *desvol(d)re*, *envol(d)re*, *desenvol(d)re*, *desenbol(d)re*, *desembolt*, *desimbolt*, *desimboltura*, *desimboltament*, *envoltar*, *envolt*, *envoltant*, *envoltori*, *envolvent*, *obvolvent*, *evolució*, *evolutiü*, *evolucionar*, *evolucionisme*, *evolucionista*, *evolucionari*, *evolvent*, *devolut*, *devolutari*, *devolució*, *evolució*, *involutiu*, *involut*, *envolut*, *involuta*, *involutifoliada*, *involucure*, *involucrar*, *involucració*, *involucrable*, *involucel*, *envolupar*, *envolpar*, *envolopar*, *desenvolupar*, *desenvolupar una pedrera*, *voplopó*, *velpó*, *envelopar*, *desenvolupament*, *desenvolupable*, *desvolupar*, *devolupar*, *revoldre*, *revolt*, *revolta*, *revolter*, *revoltí*, *revoltim*, *revoltar*, *revolteria*, *revoltisc*, *revoltó* 'revolt', *revoltós*, *revoltosa*, *revoltant*, *revoltació*, *revoltador*, *revoltejar*, *revoltell*, *revolteri*,

revoltilla, *revoltilló*, *revoltillada*, *revoltino*, *revoltura*, *revolta-campanes*, *revolteja-campanes*, *enrevoltar*, *banya-enrevoltada*, *revolvedor*, *revòlver*, *revolviment*, *revolvori*, *+revolvi*, *revolica*, *revolució*, *revolucionari*, *revolucionar*, *revolucionaire*, *revolucionador*, *contrarevolució*, *reravolt*, *travolta*, *valva*, *vàlvula*, *valvular*, *valvari*, *valvulat*, *valvulitis*, *valviforme*, *vals*, *valsar*, *vàlvula d'expansió* (n. 6), *vàlvula d'escapada*, *arc botant* (n. 2), *arc botarell* (n. 2).

Volea, *V. volar* *Voledor*, *V. voler* *Volegada*, *volei*, *voleia*, *voleiada*, *voleiadis*, *-dissa*, *-iador*, *voleiant*, *voleiar*, *voleïos*, *volejar*, *V. volar*

VOLER, del ll. vg. *vōlĕre* que substituï el clàssic *vĕlle*. □ 1.ª doc.: orígens.

«*Si linguis hominum loquar et --- aizò vol dir e mostrar que si hom parlave tan gint co --- mas caritat no avie en él, no li tenrie proò a salvament*»; «*si-ns volem gardar de perdició e de vanitat, obs avem a saber què és caritat*»; «*per les coses peridors no vu<l>lams* [Subj. Pres. 4] lo gog del durable paradís perdre» etc., *Hom.*, 1v4, 1v16, 1v23.

I en bastants docs. de princ. S. XIII: «*--- dix-li que me-n dés delme e no me-n volg* [pf. 3] *donar --- que fóssem a riba de Negera e él que posarie o si nos o voliem*; e no-ns en pog<e>m avenir --- jo A. C. i faré veritat ce<l>la que sent' Ecllésia vu<l>la [Subj. Pres. 3], per dret» doc. Conca de Tremp, a 1242; «*--- a 'N R. de Foix --- lo meu kaval e d'altres pingnores, que no me-n volg fer nul alongament --- e no-m garda en re en què metre-m volgèz* [Subj. Impf. 5], e pregvos que ig trametax ---» carta d'un cerdà al bisbe d'Urgell, a. 1230-57; «*si --- treves fossen trencades, czo que Déus no volla* [Subj. Pres. 3], que aquel sia e<s>menat» a. 1244, treva entre Foix i el bisbe d'Urgell (PPujol, *DocVgUrg.*, 8.6, 17, 51; 14.6, 9; 9.26). I un ex. de *volg<u>és* Subj. Impf. 3 en un doc. de l'alta vall del Segre p. p. MiretS, en *AlcM*.

És clar que abunda tot seguit en literatura; ens podem limitar a un parell de cites del segle inicial: «*per açò car Ell és u en essència e en trinitat de persones, volc que lo món sia u en essència*», Lluïl (*Merav.*, Ag. 1, 31); «*vengren alí, foc encès en falles, al fenèvol --- aquels --- desempararen-los; e aquí morí don P. d'Aonés e don G. de P. car --- no volgren* [Pf. 6] *fugir, e --- aquels de la ost no-y volgren acórrer*», Jaume I (§ 16, Ag., 27.9f.).

Per a les formes de la conjugació en el primer segle literari, V. les *VidesR*: *volg<u>i* pf. 1, 8r2; *volc* pf. 3, 19r1; *volgren* pf. 6, 4r1. I la gramàtica de l'obra (vol. 1, 63-64, 37, § 51). Quant als segles posteriors, no podem envair el terreny de la gramàtica històrica, em limito a unes formes excepcionals. Ho seria, si verament hagués existit, una forma de perfet fort *vol*, com ens podria induir a creure-ho un passatge de Muntaner: «*tramereten --- ab gran moneda que donàs a les sues gents; e lo Sr. Rei no -n vol gens pendre, que dix que ---*» (§ 60, fets de 1282, Casac., 122.2): ¿evolució de VOLUT comparable a l'it. *volle*, fr. ant. *volt*?; cal